

Державний торговельно-економічний університет

Кафедра туризму та рекреації

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Розроблення продукту замкового туризму Закарпатської області та його просування на ринку країн ЄС»

Студента 4 курсу, 18 групи,
освітнього ступеня «бакалавр»,
спеціальності 242 «Туризм»,
освітньої програми
«Міжнародний туризм»

підпис студента

Прудкай Дарини
Романівни

Науковий керівник
канд.екон.наук,
доцент

підпис керівника

Хлопак Сергій
Васильович

Гарант освітньої програми
канд. держ.упр.,
доцент

підпис гаранта

Кравцов Сергій
Станіславович

Київ 2023

Державний торговельно-економічний університет
Факультет ресторанно-готельного та туристичного бізнесу
Кафедра туризму та рекреації
Освітній ступінь «бакалавр»
Спеціальність 242 «Туризм»
Освітня програма «Міжнародний туризм»

Затверджую

Зав. кафедри

Тетяна ТКАЧЕНКО

«___» грудня 2022 р.

ЗАВДАННЯ

на випускню кваліфікаційну роботу студентці

Прудкай Дарині Романівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи:

«Розроблення продукту замкового туризму Закарпатської області та його просування на ринку країн ЄС»

Затверджена наказом ДТЕУ від «01» листопада 2022 р. № 2900.

2. Строк здачі студентом закінченої роботи: 02.06.2023 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи:

Мета роботи: розроблення та обґрунтування продукту замкового туризму Закарпатської області, а також заходів з його просування на туристичному ринку країн ЄС

Об'єкт дослідження: процес формування продукту замкового туризму на міжнародному ринку туристичних послуг

Предмет дослідження: теоретичні, методичні та практичні аспекти процесу створення замкового туру територією Закарпатської області та його просування на ринку країн ЄС

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТУ ЗАМКОВОГО ТУРИЗМУ

- 1.1. Теоретичний базис замкового туризму.
- 1.2. Діагностика ринку замкового туризму країн ЄС.
- 1.3. Ресурсний потенціал Закарпатської області для розвитку замкового туризму.

РОЗДІЛ 2. ПРОЄКТ ЗАМКОВОГО ТУРУ ТЕРИТОРІЄЮ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

- 2.1. Розроблення маршруту та програми туру.
- 2.2. Заходи та інструменти просування замкового туру на ринку країн ЄС.
- 2.3. Економічне обґрунтування туру.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи:

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Вибір і затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	01.09.2022 – 01.11.2022	01.11.2022
2	Оформлення і затвердження завдання на роботу	02.11.2022 – 02.12.2022	02.12.2022
3	Написання та попередній захист 1 розділу випускної кваліфікаційної роботи у наукового керівника	03.12.2022-10.02.2023	10.02.2023
4	Написання та попередній захист 2 розділу випускної кваліфікаційної роботи у наукового керівника	11.02.2023 – 21.04.2023	21.04.2023
5	Оформлення випускної кваліфікаційної роботи	22.04.2023 – 08.05.2023	08.05.2023
6	Представлення роботи на кафедру та попередній захист у комісіях	09.05.2023-22.05.2023	22.05.2023
7	Доопрацювання, оформлення, друкування, підготовка матеріалів до захисту	23.05.2023 – 01.06.2023	01.06.2023
8	Представлення готової зшитої випускної кваліфікаційної роботи на кафедру	до 02.06.2023	02.06.2023
9	Захист випускної кваліфікаційної роботи в екзаменаційній комісії	Згідно з розкладом	

6. Дата видачі завдання «02» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник
випускної кваліфікаційної роботи _____ Сергій ХЛОПЯК
(підпис)

8. Гарант освітньої програми _____ Сергій КРАВЦОВ
(підпис)

9. Завдання прийняв до виконання студент _____ Дарина ПРУДКАЙ
(підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи

Студентка Прудкай Дарина Романівна виконала випускну кваліфікаційну роботу у визначений термін згідно із затвердженим календарним планом. За змістом, структурою та оформленням робота відповідає встановленим вимогам. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

У випускній кваліфікаційній роботі розглянуто теоретичні та прикладні основи формування туристичного продукту замкового туризму, проведено діагностику вітчизняного ринку замкового туризму, оцінений ресурсний потенціал його розвитку в Закарпатській області України.

На основі отриманих результатів розроблені маршрут та програма замкового туру «Замки Закарпаття», аргументовано визначені маркетингові заходи з його просування та здійснене економічне обґрунтування реалізації на ринку країн ЄС.

Після перевірки роботи на унікальність виявлені недоліки усунені.

Дослідження є самостійною авторською працею, завершеною згідно з поставленою метою та визначеними завданнями, і рекомендується до захисту в Екзаменаційній комісії.

Електронну версію випускної кваліфікаційної роботи отримано для передання до репозитарію Державного торговельно-економічного університету.

Науковий керівник
випускної кваліфікаційної роботи _____ Сергій ХЛОПЯК
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист _____
(ПІБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студента _____
(прізвище, ініціали)
може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____ Сергій КРАВЦОВ
(підпис)

Завідувач кафедри _____ Тетяна ТКАЧЕНКО
(підпис)

« _____ » _____ 20 _____ р.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТУ ЗАМКОВОГО ТУРИЗМУ	10
1.1. Теоретичний базис замкового туризму.....	10
1.2. Діагностика ринку замкового туризму країн ЄС.....	15
1.3. Ресурсний потенціал Закарпатської області для розвитку замкового туризму.....	20
РОЗДІЛ 2. ПРОЄКТ ЗАМКОВОГО ТУРУ ТЕРИТОРІЄЮ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	255
2.1. Розроблення маршруту та програми туру	255
2.2. Заходи та інструменти просування замкового туру на ринку країн ЄС .	333
2.3. Економічне обґрунтування туру.....	377
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	433
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	444
ДОДАТКИ.....	48

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогоднішній день розвиток туризму в Україні має важливе значення, як для економіки так і для розкриття потенціалу нашої країни, розвитку культури та історії. Особливо цінним це стало з початком повномасштабної війни. Весь український народ зараз розуміє, що збереження та відтворення культурної спадщини і представлення України на міжнародному рівні, як окремої держави, зі своїми традиціями це дуже важливий вклад в формування сильної та незалежної країни зараз та в майбутньому.

Тема замкового туризму в Україні надзвичайно актуальна зараз, залучення вітчизняних та іноземних туристів задля просування культури та історії країни за допомогою замкової архітектури є доволі цікавою та ефективною. Через величні мури наших предків, що збереглися до цього часу можна продемонструвати міцність України, яку вона має і на сьогоднішній день.

Також замковий вид туризму може позитивно впливати на розвиток економіки та інфраструктури конкретних регіонів, в нашому випадку це Закарпатська область. Залучаючи туристів та створюючи цим нові робочі місця, що так важливо на даний час для країни та її громадян.

Рівень дослідженості теми. Процес написання дипломної роботи показав, що замковий туризм добре розвивається в країнах Європи, там замкові споруди використовують як ресторани та готелі, що приносить хороший прибуток та зацікавлює більшу кількість туристів. В Україні замковий туризм менш розвинений, але ми маємо для цього всі необхідні умови, починаючи з чудових і різноманітних природних умов та багатою культурною спадщиною у вигляді фортець та палаців.

Розвиток та культуру замкового туризму в Закарпатській області описував в своїй книзі Рутинський М.Й., його праця під назвою «Замковий туризм в Україні» є популярною серед студентів. Він присвятив доволі велику кількість опису замкового туризму саме в Закарпатті, прописав історію замків,

їхній початковий стан, перебудови та їх вигляд на сьогоднішній день. Також замковий туризм на Західній Україні описували Каднічанський Д. А., Завадовський Т. Б., Каднічанська М. Я., Колесник С. та інші. Разом з іншими регіонами Західної України вони розглядали перспективи розвитку замкового туризму і в Закарпатті, описували історію та ресурсний потенціал загалом.

Наявність літератури стосовно опису замкового туризму в Закарпатті звісно ж не дуже велика і розвиток цього виду туризму по всій Україні розвивається повільно, але за допомогою досвіду інших країн та популяризації культури замкового відпочинку є велика ймовірність вирішення цих проблем.

Метою роботи є розроблення та обґрунтування продукту замкового туризму Закарпатської області, а також заходів з його просування на туристичному ринку країн ЄС. Для досягнення визначеної мети потрібно вирішити такі науково-практичні завдання:

- проаналізувати та дослідити теоретичний базис замкового туризму;
- діагностувати ринок замкового туризму країн ЄС;
- провести аналіз та визначити ресурсний потенціал Закарпатської області для розвитку замкового туризму;
- розробити маршрут та програму туру;
- визначити заходи та інструменти просування замкового туру на ринку країн ЄС;
- скласти та розрахувати економічне обґрунтування туру.

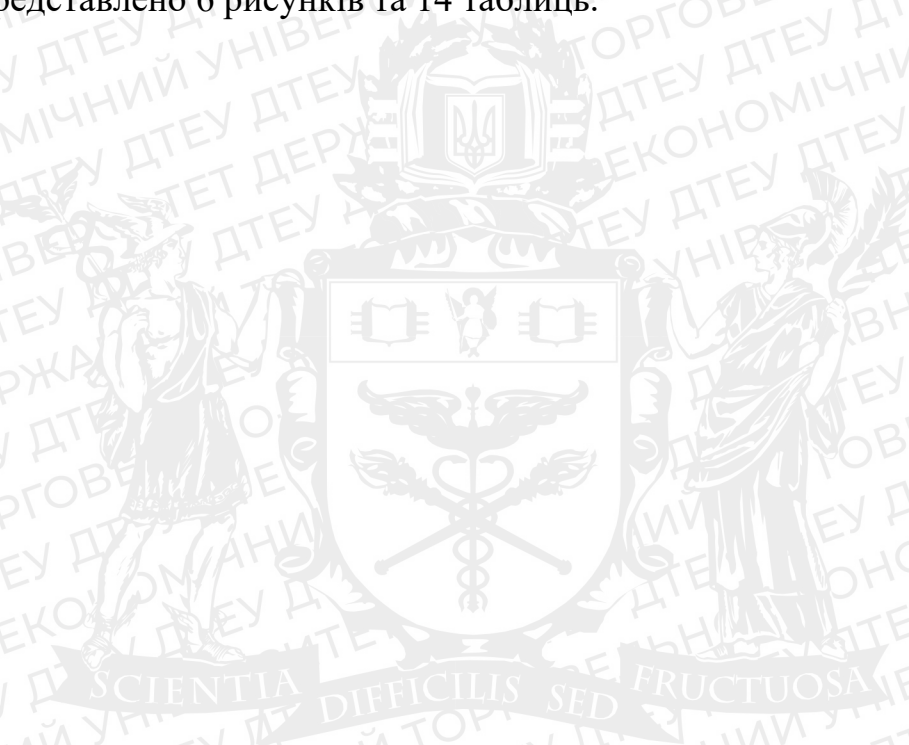
Об'єктом дослідження є процес формування продукту замкового туризму на міжнародному ринку туристичних послуг.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти процесу створення замкового туру територією Закарпатської області та його просування на ринку країн ЄС.

Методи дослідження. Для написання дипломної роботи були використані такі методи, як: аналіз – використовувався при дослідженні ринку замкового туризму і написанні роботи загалом; класифікація, моделювання – були прийняті для створення рисунків та таблиць; також методи економічного

аналізу; порівняння – використовувався при написанні різниці між ринком замкового туризму в Україні та Європі; теоретичні методи та інші.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до другого та першого розділів, списку використаних джерел із 32 найменувань, висновків та пропозицій, а також додатків. Загальний текст з якого складається робота становить 53 сторінки, на яких представлено 6 рисунків та 14 таблиць.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТУ ЗАМКОВОГО ТУРИЗМУ

1.1. Теоретичний базис замкового туризму

Туристична сфера доволі розширена та багатогранна, вона являється однією з провідних галузей будь-якої країни. На сьогоднішній день наша країна має великий потенціал та продовжує бути привабливою для туризму та усього світу в цілому. Туризм є невід'ємною складовою міжнародного ринку і вже давно входить у трійку найприбутковіших сфер.

Згідно Закону України «Про Туризм», туризм - тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає [1].

Туристом називають особу, яка здійснює подорож по Україні або до іншої країни з не забороненою законом країни перебування метою на термін від 24 годин до одного року без здійснення будь-якої оплачуваної діяльності та із зобов'язанням залишити країну або місце перебування в зазначений термін.

Залежно від місця проведення подорожі туризм поділяють на міжнародний і внутрішній. До першого ж належать: в'їзний туризм, тобто подорожі в межах України осіб, які постійно не проживають на її території, та виїзний туризм - подорожі громадян України та осіб, які постійно проживають на території України, до іншої країни.

Внутрішній туризм це подорожі в межах території України її громадян та осіб, які постійно проживають на її території. Так само, як і в міжнародному туризмі, мета та категорія осіб, що беруть участь в подорожі може бути різноманітна.

Зроруміло, що мета таких подорожей буде різною. Так, для дитячого туризму найбільш доцільним мають бути подорожі з культурно-освітньою, оздоровчо-лікувальною або спортивною метою. Що стосується молодіжного

туризму, то найбільш часто подорожі проводять з спортивною та культурно-освітньою метою. Мета сімейного туризму – оздоровчо-лікувальна, культурно-пізнавальна, релігійна та спортивна. Особи похилого віку здійснюють, в основному, подорожі оздоровчо-лікувальні, релігійні, культурно-пізнавальні [9].

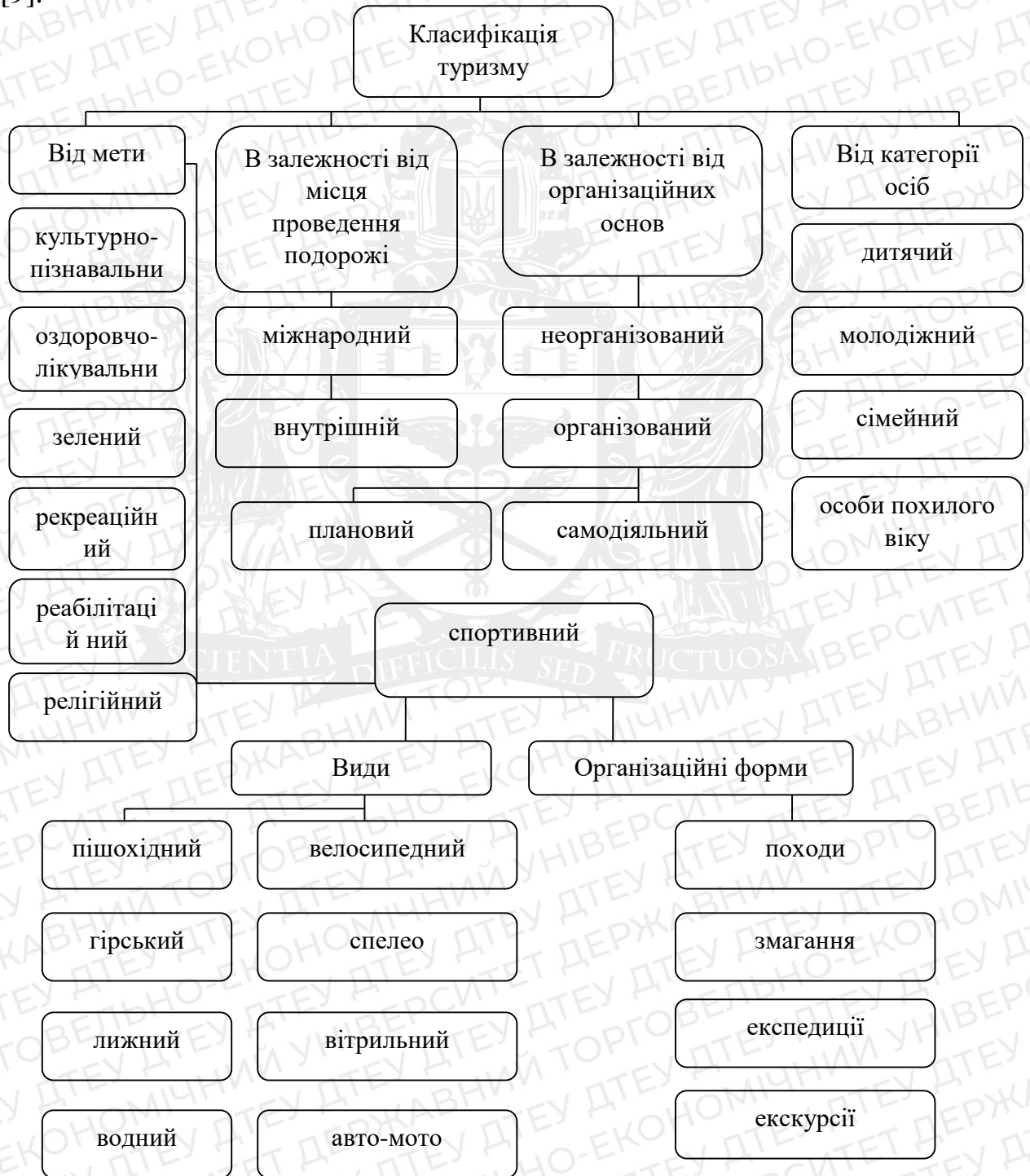

Рис. 1.1. Класифікація туризму

Джерело: Складено автором за даними [9]

Сьогодні в туристичній галузі відбувається становлення та розвиток нового напрямку - замкового туризму. При цьому змістове наповнення потоку цієї туристичної діяльності збільшується з метою пізнання пам'яток оборонної архітектури – фортець, замків, оборонних храмів, міських укріплень [13].

Цей напрямок туристичної діяльності - це один із важливих аспектів нової філософії бізнесу нинішнього інформаційного суспільства, який в умовах змін підприємницького середовища відкриває нові можливості вирішення проблем тайм-менеджменту у всіх його проявах, а саме - дає змогу паралельно та одночасно ефективно реалізувати дві функції: соціального характеру (оздоровчу, духовну та гуманітарну) та професійно-ділову (укладання угод, проведення нарад, вирішення стратегічних завдань тощо) [13].

Варто сказати, що замковий вид туризму має значну унікальність, головним чинником для його розвитку являється великий ресурсний потенціал нашої країни, цікава та багата історико-культурна спадщина.

Замковий туризм – це підвид історико-культурного туризму, об'єктами відвідування якого є оборонні споруди: городища та замчища давньоруського часу, середньовічні замки та фортеці, фортифікації Нового часу, інкастельовані сакральні об'єкти, фортифікації XIX ст., оборонні лінії Першої та Другої світових воєн тощо [4].

Також замковий туризм вважають однією з найцікавіших і найскладніших в організації форм культурно-пізнавального туру.

Культурно-пізнавальний туризм – це ж в свою чергу вид туризму, головною метою якого є пізнання особливостей матеріальної й духовної культури населення територій і місцевостей. Вважається найпопулярнішим, наймасовішим видом туризму. Відрізняється різноманітністю форм і підвидів. Доволі часто одно-двох денні поїздки з культурно-пізнавальною метою можуть виступати як частина триваліших туристичних подорожей (під час відпочинку на морі, в санаторно-курортному закладі, поїздки з діловою метою тощо) [3].

Основними об'єктами пізнання туристів, є так званий «історико-культурні туристичні ресурси» – пам'ятки оборонного мистецтва, сакральні

пам'ятки, пам'ятки монументального мистецтва, музеї, пам'ятки археології, народна архітектура й ін. Об'єктами подорожей також є сучасні культурні об'єкти, події й явища [3].

З метою аналізу сучасного стану та перспективних напрямів використання фортифікаційних споруд та палаців у туризмі, а також для оптимізації територіальної організації туристичної діяльності та зростанню інвестиційної привабливості регіону, замкові споруди класифікують за значною кількістю ознак. Однак для туристичного використання найбільше значення мають наступні класифікаційні підходи науковців до замкового туризму [13].

За архітектурним стилем замкові споруди можуть поділятися на:

- споруджені в давньоруському;
- готичному;
- ренесансному;
- барочному та інших стилях.

Також історичні споруди мають ступінь збереженості, всього їх існує чотири (рис 1.2).

Ступені збереженості історичних споруд	незруйновані, тобто ті, що зберегли свій первісний вигляд та мають задовільний технічний стан;
	зруйновані та відновлені, споруди, що дійшли до сьогодення з деякими втратами, але їхній технічний стан дозволяє їх використання для запланованих сучасних цілей;
	зруйновані та невідновлені, збереглися частково, деякі споруди можна застосувати для сучасних цілей;
	зруйновані, що збереглися у вигляді руїн, що не дозволяють уявити первісний вигляд споруди та оглянути її.

Рис. 1.2. Ступені збереженості історичних споруд

Джерело: Складено автором за даними [13]

За хронологією замкові комплекси України належать до таких історичних періодів:

- доба Київської Русі (800-1240 рр.);
- доба монголо-татарського, литовського і польського панування (1240-1648 рр.);
- доба національно визвольної війни та козацької держави (1648-1775 рр.);
- доба панування Російської та Австро-Угорської імперій (1775-1917 рр.).

Ще одним критерієм за яким оцінюють значення замків є цінність:

- всесвітні (присутні в списку культурного надбання людства ЮНЕСКО);
- європейські;
- загальнонаціональні (державні);
- регіональні (обласні).

Значення визначається відповідними установами та за допомогою певних критеріїв і методик.

В Україні створена Державна система охорони пам'яток історії і культури. Державне управління у сфері охорони культурної спадщини покладається на Кабінет Міністрів України, спеціально уповноважені органи охорони культурної спадщини [22].

Діє спеціальний Закон України "Про охорону культурної спадщини" від 08.06.2000 р. № 1805-ІІІ, що регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони національної культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини в суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і прийдешніх поколінь (рис 1.3) [17].

До того ж, в Україні також присутній ряд різноманітних громадських організацій і товариств, асоціацій, об'єднань, роботою яких є охорона культурної спадщини та вирішення питань стосовно цього.

Змістовні та науково обґрунтовані дослідження стосовно архітектурної та художньої цінності монастирів Львова, замків Галичини та Закарпаття ведуть

Б.Возницький, В.Вуйцик, В.Овсійчук, І.Могитич. Особливістю робіт даних авторів є прикладний характер дослідження.

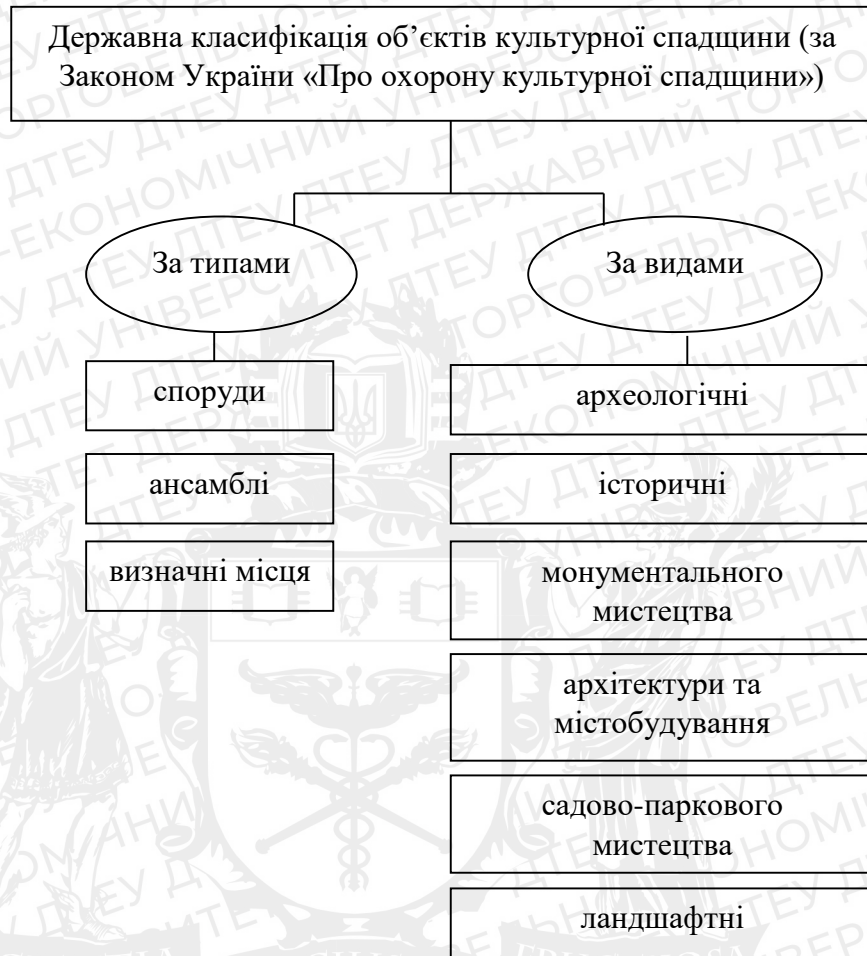

Рис. 1.3. Державна класифікація об'єктів культурної спадщини (за Законом України «Про охорону культурної спадщини»)

Джерело: Складено автором за даними [17]

Значна за обсягом та змістом наукова робота дала позитивні результати. На поч. 1960-х рр. всі пам'ятки архітектури (у теперішньому часі оборонні споруди України) мали обмірні креслення, на багато з них складено короткі історичні довідки [6].

1.2. Діагностика ринку замкового туризму країн ЄС

За останні роки туристична сфера в Європі зазнала чимало змін. Через спалах COVID-19 в 2019 році вся світова спільнота зіштовхнулася з новим

ритмом життя, постраждали всі сфери діяльності, а сам туризм на деякий час зник з життя багатьох людей.

У 2020 році загальна кількість прибулих у заклади розміщення туристів у країнах Європейського Союзу різко скоротилася порівняно з попереднім роком. Загалом у 2020 році загальна кількість внутрішніх і міжнародних прибуттів до ЄС склала близько 453 мільйонів, зменшившись із майже одного мільярда у 2019 році (рис. 1.4) [32].

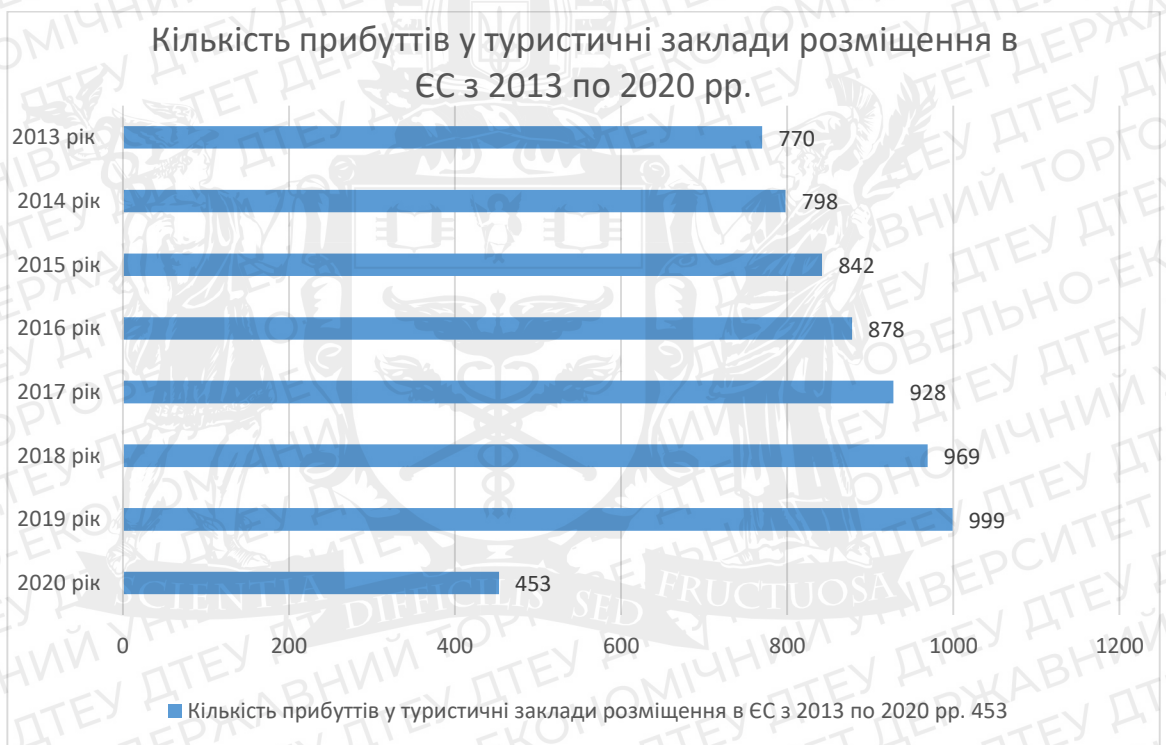

Рис. 1.4. Кількість прибуттів у туристичні заклади розміщення в ЄС з 2013 по 2020 рр.

Джерело: Складено автором за даними [32]

Європейський досвід свідчить про те, що понад 2/3 замків країн Європи нині успішно використовується у готельно-ресторанній справі. Замково-готельний бізнес визначається найприбутковішим напрямком використання фортифікаційних пам'яток давнини. В Україні розвиток такого бізнесу також має неабиякі перспективи. Такого роду турпродукт користується широкою популярністю серед європейських туристів, які цікавляться історичною

спадщиною та надають перевагу відпочинку у стародавньому середовищі. Проте, на жаль, в нас є лише єдиний такий палац замкового типу, який приймає туристів-рекреантів – це палац графів Шенборнів на Закарпатті, який переобладнаний під санаторій «Карпати» [18].

При цьому, європейський досвід уже давно довів неефективність державної монополії володіння замками та палацами. І хоча історично склалося так, що більшість замкових ансамблів та палаців Європи все-таки перебувають у приватній власності нащадків старої аристократії чи у власності нуворишів, вони, в першу чергу, є об'єктами туристичної діяльності. Бо, навіть, найтитулованіші в Європі власники родових замків не цураються поряд з приватними апартаментами відводити частину своїх володінь під готельні номери для гостей і туристів [7].

Найяскравішими прикладами використання замкових споруд для місця проживання туристів можна назвати такі місця Європи, як:

- замок Красіцьких в Польщі;
- Мірський замок в Білорусії;
- замок Груба Скала в Чехії;
- замок Шато де Кодінья у Франції;
- замок Банфі в Італії;
- замок Вальдек у Німеччині;
- замок Валтїонхотеллі в Фінляндії;
- замок Обідуш у Португалії;
- замок Лідс в Англії;
- замок Ешфорд в Ірландії;

В 2022 році найпопулярнішим заняттям серед в'їзних туристів у Чехію було відвідування пам'яток культури, таких як замки та музеї. Це сподобалося понад 40% іноземних туристів. На другому місці піші прогулянки, на третьому – відвідування природних пам'яток, таких як печери чи гори (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Діяльність в'їзних туристів в Чехії у 2022 році

Види діяльності	Частка респондентів
Пам'ятники культури (замки, музеї тощо)	42,68 %
Піші прогулянки	28,53 %
Природні пам'ятки (печери, гори, оглядові майданчики тощо)	28,35 %
Відвідування родини чи друзів	27,27 %
Гастрономія	24 %
Світське життя та веселощі	18,86 %
Догляд за фізичним і психічним станом	12,53 %
Технічні пам'ятники (шахти, промислові майданчики тощо)	9,94 %
Велосипедний туризм	8,16 %
Культурні заходи (фестивалі, концерти тощо)	5,23 %
Плавання, водні види спорту	4,46 %
Християнський туризм	4,16 %
Катання на лижах	3,71 %
Альпінізм	3,7 %
Кемпінг	2,41 %
Проживання в котеджі	2,4 %
Віізний туризм (агротуризм, верхова їзда тощо)	2,2 %
Спортивні заходи	2,08 %
Відпочинок або екстремальні види спорту	1,85 %
Командні види спорту	1,44 %
Виховні табори	0,83 %
Водний туризм	0,65 %
Інший	25,32 %

Джерело: Складено автором за даними [30]

Одним із найпопулярніших замків Європи є замок Нойшванштайн, що знаходиться в Німеччині та являється її візитною картою серед культурно-історичних місць. Його будівництво почалося в 1869 році, а закінчилося через 14 років, в 1883 році. Це один із найвідоміших замків Німеччини. Його назва з німецької перекладається як «нова лебедина скеля». Замок щорічно відвідує більше 1 мільйона людей. Побудований в кінці XIX століття за наказом «казкового» короля Людвіга II, він послужив прототипом замку Сплячої

Красуні в паризькому Діснейленді. Вже за кілька тижнів після смерті його першого і останнього власника Людвіга II замок відкрили для відвідувачів, щоб хоча б частково компенсувати витрати [11].

Франція була європейською країною з найбільшою кількістю в'їзних мандрівників у 2021 році. 2020 року Франція, яка також очолила рейтинг країн із найбільшою кількістю міжнародних туристів у світі, прийняла приблизно 48,4 мільйона відвідувачів з-за кордону, тоді як вона у 2019 році було зафіксовано майже 91 мільйон в'їзних прибуттів. У 2021 році в списку йдуть також Іспанія, Туреччина та Італія [29].

Найвідвідуванішим замком у Франції є Мон-Сен-Мішель, він входить в Список об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО та являється другим місцем за популярністю у Франції після Парижа.

Кількість відвідувань найпопулярніших платних туристичних пам'яток Уельсу зросла у 2021 році порівняно з попереднім роком, але залишилася нижчою за показники, які повідомлялися до пандемії коронавірусу (COVID-19) (табл. 1.2) [31].

Таблиця 1.2

Найбільш відвідувані платні пам'ятки Уельсу з 2019 року по 2021 рік (тис.)

Характеристика	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Замок Кардіфф	502.2	195,9	372,6
Ферма Фоллі	438.2	203.1	348.7
Портмейріон	245.7	128.6	285.2
ЛС Свонсі	678,7	185.3	285
Сад Боднанта	271.3	106.7	239,8
Нова	150	-	200
Zip World Forest	223.5	121	180.2
Zip World Slate Caverns	179	46	160.3
Замок Конві	212.4	35.6	152.3
Zip World Пенрінський кар'єр	145	80.6	142.9

Джерело: Складено автором за даними [31]

У 2021 році Кардіффський замок був найвідвідуванішою платною пам'яткою країни – майже 373 тисячі відвідувань. Однак у 2021 році відвідуваність склала на 26% нижчою порівняно з 2019 роком. Водночас Folly Farm у 2021 році йшов у рейтингу, зафіксувавши близько 349 тисяч відвідувань [31].

1.3. Ресурсний потенціал Закарпатської області для розвитку замкового туризму

Сьогодні Закарпаття є одним із найпривабливішим куточків України для туристів. Наявність курортного та рекреаційного потенціалу, мальовничі пейзажі, цікаві визначні пам'ятки історії, культури та архітектури, особливе географічне розміщення на перетині п'яти держав: України, Румунії, Словаччини, Польщі та Угорщини, поєднання різних культур та особливостей сприяє поширенню туризму в цьому регіоні та з кожним роком приваблює все більше число туристів. Перелічені можливості і переваги дозволили увійти Закарпаттю у трійку найперспективніших і найпопулярніших туристичних об'єктів нашої держави. Найважливішою особливістю області є те, що вона межує із чотирма країнами Центральної Європи і завдяки цьому до Закарпаття надходять туристичні потоки із Заходу й Сходу, Півночі й Півдня Європейського континенту [5].

Територія Закарпаття багата що найменше на 12 замкових споруд, їх також називають «замкове намисто» України та описують періодом з X по XVI століття (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Ресурсний потенціал Закарпатської області для розвитку замкового туризму

Дестинація	Об'єкт показу	Рік спорудження	Сучасний стан	Джерело інформації
Місто Мукачево	Замок «Паланок»	Перша згадка XI ст.	Більша частина відреставрована	[6], [15], [23].
Місто Ужгород	Ужгородський замок	X ст.	Відреставрований, використовується, як краєзнавчий музей	[6], [26], [23].
Ужгородський район, село Кам'яниця	Невицький замок	XIII ст.	Частково збережений	[6], [19].

Продовження таблиці 1.3

Дестинація	Об'єкт показу	Рік спорудження	Сучасний стан	Джерело інформації
Смт. Середне	Середнянський замок	Кін. XV-поч. XVI ст.	Руїни	[6], [24], [23].
Смт. Чинадійово	Чинадійівський замок (інша назва Замок «Сент-Міклош»)	XV ст.	Реставрується	[6], [28].
Мукачівський район, село Карпати	Палац графів Шербонів	1890-1895 рр.	Відреставрований, задовільний	[6], [20].
Хустський район, село Довге	Довжанський замок	1417 р.	Руїни	[6], [12].
Берегівський район, село Вари	Боржавський замок	903 р.	Руїни	[6], [8].
Берегівський район, село Квасово	Квасівський замок	XII ст.	Руїни	[6], [16].
Місто Виноградів	Замок «Канків» (інша назва «Виноградівський замок»)	XI-XVI ст.	Руїни	[6], [10].
Місто Виноградів	Палац Баронів Перені	Поч. спорудження - XIV ст., Кін. Спорудження та реконструкція – XVII ст.	Відреставрований	[6], [21].
Виноградівський район, смт. Королеве	Замок «Нялаб» (інша назва «Королівський замок»)	XII – XVII ст.	Руїни	[6], [14].
Місто Хуст	Хустський замок	1090-1191 рр.	Руїни	[6], [27], [23].

Джерело: складено автором

В державному обліку України зафіксовано 152 пам'ятки архітектури, що перебувають на території Закарпатської області.

Хоча потенціал області є доволі таки великим варто зазначити, що насправді використання ресурсів для удосконалення саме замкового туризму є не дуже ефективне. Більшість із замкових споруд на сьогоднішній день не відновлені та мають вид руїн.

Так, в 2008 році було вирішено, що цей рік буде роком замків і палаців Західної України, цю декларацію було підписано представниками шести західних областей, проте далі справа не набрала більшого розвитку. Були незначні інвестиції з боку деяких меценатів та небайдужих до культурної спадщини істориків, науковців, археологів, музеєзнавців.

Вже в 2020 році в прес-центрі Закарпатської ОДА відбулось засідання робочої групи з підготовки проекту „Програми розвитку туризму та курортів Закарпатської області на період 2021-2023 роки”. На самому заході учасники мали змогу висловити власну думку та ідеї щодо удосконалення туризму в області, а саме акцентувалось на проблематиці збору статистичної інформації стосовно підрахунку туристів, тінізації суб'єктів господарювання та діяльності фахівців туристичного супроводу в проекті нового Закону України „Про туризм” .

Програму розвитку туризму і курортів у Закарпатській області на 2021 – 2023 роки було розроблено відповідно до основних вимог законів України „Про туризм”, „Про курорти”, „Про особисте селянське господарство” та спрямовано на реалізацію положень Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року, Регіональної стратегії розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років [2].

Однак, через повномасштабне вторгнення Росії на територію України, роботу управління туризму та курортів Закарпатської ОДА призупинено, а також під час військового стану Програму розвитку курортів та туризму було «заморожено».

Закарпаття має великий ресурсний потенціал для розвитку різних видів туризму. Вона є одною із найвідвідуваніших областей України. В 2019 році була на другому місці в списку всіх областей України по пам'яткам, які найбільше цікавили туристів.

Найбільш відвідуваними серед туристів замками стали замок «Паланок» та Ужгородський замок.

Щодо інших місць, якими цікавилися туристи, можна побачити наступні приклади:

- Озеро Синевир;
- Географічний центр Європи;
- Долина нарцисів;
- Реабілітаційний центр бурого ведмедя;
- Термальні води Берегове;
- Карпатський біосферний заповідник;
- Водоспад Шипіт;
- Мінеральне джерело Буркут.

Не дивлячись на складнощі, які переживає наша країна, туризм нікуди не зник, а й далі поволі розвивається та показує сильні сторони України. Закарпаття на сьогоднішній день є найбезпечнішим та доступним місцем для відпочинку.

Висновки до розділу 1

Основною метою написання першого розділу було розглядання теоретичної бази замкового туризму, діагностика його ринку на територіях країн ЄС та ресурсний потенціал Закарпатської області щодо розвитку туристичного продукту замкового туризму.

Отже, в першому підпункті ми визначили основні поняття туризму, а також окремий термін «замковий туризм», розглянули внутрішній та зовнішній види туризму та їх розвиток на території України. Також ознайомилися з

класифікацією туризму (рис.1.1.) та становленням замкового туризму, як нового виду подорожей в Україні. Розібрали рівень захисту державою замків та фортець, які закони та системи регулюють правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони національної культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини в суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і прийдешніх поколінь.

Другий пункт присвячений діагностиці ринку замкового туризму країн ЄС, де ми дослідили кількість туристичних прибуттів та розміщень туристів в закладах країн Європи (рис. 1.4.). Розглянули європейський досвід володінням замками та його ефективність, точніше її відсутність. Також розглянули ресурсний потенціал Європейських країн стосовно розвитку замкового туризму, що показав доволі широкий вибір у вигляді замків, які перебудовують або ж використовують, як готелі, наприклад, замок Красіцьких в Польщі, замок Груба Скала в Чехії, замок Банфі в Італії, замок Обідуш у Португалії, замок Лідс в Англії та замок Ешфорд в Ірландії.

В третьому пункті ми досліджували ресурсний потенціал Закарпатської області стосовно розвитку замкового туризму. З'ясували, що Закарпаття є однією із найбільш відвідуваних областей України, а тим більше в умовах війни, на початку якої забезпечувала прихисток багатьом українцям і вже більше ніж рік приймає велику кількість подорожуючим через вигідне місцерозташування.

Склали та розглянули таблицю DESTINACIЙ (табл.1.3.), які можуть забезпечити розвиток замкового туризму на Закарпатті, серед них найвідомішими є замок «Паланок» в Мукачево, Ужгородський замок, Невицький замок та інші.

На завершення можна сказати, що Закарпатська область має великий потенціал розвитку замкового виду туризму, але для цього потрібно буде прикласти зусиль у вигляді створенню правильної системи захисту будівель та їх відновлення.

РОЗДІЛ 2

ПРОЄКТ ЗАМКОВОГО ТУРУ ТЕРИТОРІЄЮ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1. Розроблення маршруту та програми туру

Зміна соціально-економічної ситуації в країні призвела до змін попиту на туристичні послуги. Місцеві туристи стали переважати над іноземними, із-за зменшення кількості іноземних туристів через зменшення безпеки в країні, а саме початком повномасштабної війни.

При формуванні туру в таких ситуаціях потрібно дотримуватися деяких особливостей, а саме, що стосуються вибору місця в якому буде проходити сам відпочинок, пересування між містами та пам'ятками, вибору житла, що забезпечить комфорт та безпеку у вигляді наявності сховищ з необхідними речами для виживання.

Якщо говорити про вибір транспорту, то тут теж потрібно пам'ятати про такий факт, як закрите небо по всій території України і тому пересування літаком є неможливим. Щодо залізничного виду транспорту, через непередбачувані події в майбутньому квитки на поїзди, по більшості маршрутів, публікують в обмеженій кількості та раз на місяць в конкретно визначений час. Самим оптимальним та безпечним транспортом зараз вважаються автобуси, на них і припадає в більшості вибір самих туристів та туристичних агенств.

Майже всі поїздки на даний момент відбуваються в напрямку західної України, Закарпаття є однією із безпечних територій, що і приваблює на сьогоднішній день туристів. Завдяки масовому відвідуванню Закарпатська область представила в 2021-2022 роках податкові надходження від туризму у вигляді 30 %.

Розвиток замкового туризму може сприяти розвитку туризму в цілому в області, оскільки замки можуть стати ключовими визначними пам'ятками, які

привернуть туристів з різних частин світу. Замковий туризм може також забезпечити нові можливості для бізнесу та розвитку громадської інфраструктури, зокрема, створення робочих місць, збільшення обсягів торгівлі та послуг.

Однак, для того, щоб замковий туризм став ефективним, необхідно забезпечити належний рівень збереження та охорони замків, розвиток транспортної інфраструктури, яка дозволить зручний доступ до замків, а також вирішення інших проблем, які можуть вплинути на комфорт та безпеку туристів.

Перш за все ми повинні розглянути основні передумови для розробки замкового туру територією Закарпатської області (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Основні передумови для розробки продукту замкового туризму Закарпатською областю

<i>Туристичний маршрут</i>	Київ – Ужгородський замок – Невицький замок – Замок «Паланок» – Замок «Сент-Міклош» – Палац графів Шенборнів – Виноградівський замок – Хустський замок – Київ
<i>Тип маршруту</i>	Лінійний
<i>Кілометраж</i>	1 901,5 км.
<i>Туристичні об'єкти</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ужгородський замок 2. Невицький замок 3. Замок «Паланок» 4. Замок «Сент-Міклош» 5. Палац графів Шенборнів 6. Виноградівський замок 7. Хустський замок
<i>Кількість туристичних груп</i>	1
<i>Кількість осіб у групі</i>	8
<i>Тип туру</i>	Автобусний, пішки
<i>Вид туру</i>	Замковий
<i>Тривалість туру днів</i>	7

Джерело: складене автором

Такі послуги постачальників, як заклади розміщення та харчування, перевізників, транспортних компаній, підприємства з оренди та страхування можемо бачити нижче в таблиці 2.2:

Таблиця 2.2

Основні послуги постачальників при формуванні туристичного маршруту замкового туризму в Закарпатській області

Послуги	Опис
Розміщення	<p>Проживання впродовж подорожі туристам будуть надавати такі готелі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Готель «Антоніо», Ужгород; - Готель «Volero plus», Мукачево; - Готель «Карпати», Хуст.
Харчування	<p>Регулярної послуги надання харчування не передбачаються, але сніданки враховані в ціну проживання у всіх готелях.</p> <p>Також в готелях є ресторани. Передбачена зупинка в ресторані «Шпайз» та є пропозиції щодо відвідання деяких кафе та ресторанів за бажанням самих туристів.</p>
Трансфер	<p>Щоб дістатися з Києва до Ужгорода ми користуємося послугами компанії Busfor та замовляємо квитки на автобус, що відправляється з автостанції «Київ».</p> <p>Квитки купуємо в обидві сторони.</p>
Підприємства з оренди	<p>UAuto – надає послуги оренди авто.</p> <p>Орендуємо мініавтобус, що надаватиме послуги перевезення протягом всього туру.</p>
Страхування	Компанія One Click надає послуги страхування.

Джерело: складено автором

Наявність ресурсів для розвитку замкового туризму дозволяє розробляти цікаві тури, що привернуть увагу великої кількості відвідувачів, особливо тих, хто цікавиться історією та культурою. Самі найбільш відомі замки, які є в

області це Мукачівський замок або як його ще називають замок «Паланок» та замок «Сент-Міклош».

Отже, в основу розроблення туру «Замки Закарпаття» були взяті такі локації, як: Ужгородський замок, Невицький замок, Замок «Паланок», Замок «Сент-Міклош», Палац графів Шенборнів, Виноградівський замок, Хустський замок (рис. 2.1).

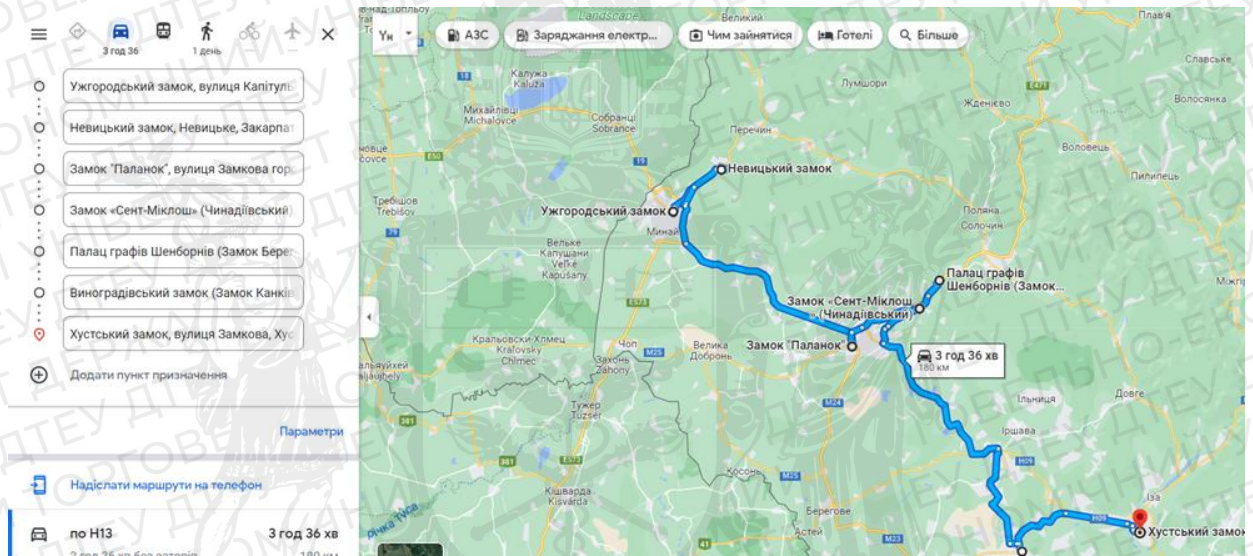

Рис. 2.1. Автобусний маршрут локацій туру «Замки Закарпаття» зображені на карті

Джерело: складено автором

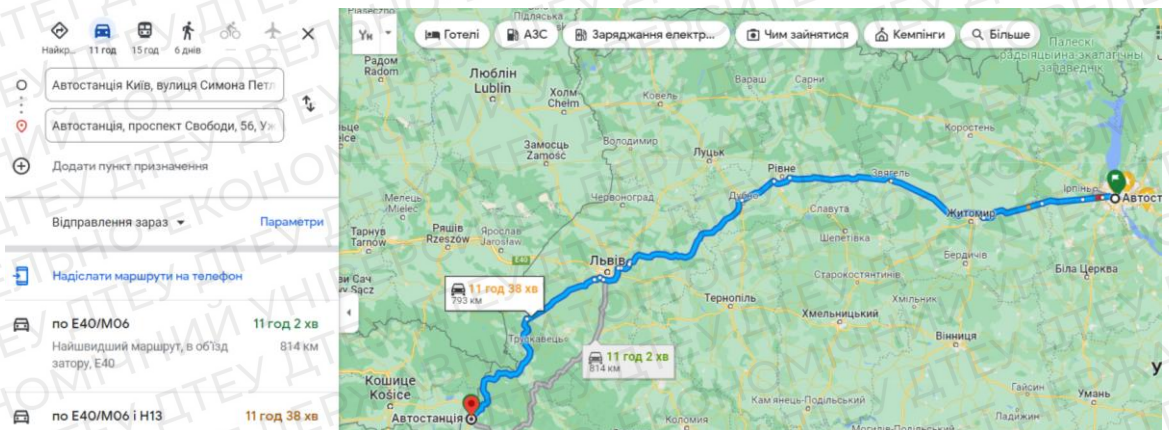

Рис.2.2. Автобусний маршрут від Києва до Ужгорода зображений на карті

Джерело: складено автором

Для більшого розуміння локацій в таблиці 2.3 представлено їхня коротка характеристика, а в додатку А зображений опис характеристик об'єктів в широкому розгляді.

Таблиця 2.3

Характеристика локацій замкового туру «Замки Закарпаття»

Об'єкт	Характеристика
Ужгородський замок	1. Екскурсія спорудою. Ужгородський Замок – один з головних архітектурних споруд у місті Ужгород. Це найдревніша і найцінніша історико-архітектурна будовля міста. За час свого існування фортеця зазнавала численних реконструкцій.
Невицький замок	1. Екскурсія спорудою. Замок біля села Кам'яниця Ужгородського району Закарпатської області, пам'ятка архітектури національного значення.
Замок «Паланок»	1. Екскурсія спорудою. Замок у закарпатському місті Мукачево. Унікальний зразок середньовічної фортифікаційної архітектури.
Замок «Сент-Міклош»	1. Екскурсія спорудою. Пам'ятка архітектури XIV—XIX століть. Розташований у смт Чинадійово, що поблизу міста Мукачево Закарпатської області.
Палац графів Шенборнів	1. Екскурсія спорудою. Колишня резиденція та мисливський будинок графів Шенборнів, пам'ятка архітектури національного значення. Розташований у селі Карпати.
Виноградівський замок	1. Огляд руїн та милування краєвидом, що відкривається з гори. Розташований на східній околиці міста Виногорова, біля підніжжя Чорної Гори. На сьогоднішній день ми маємо змогу спостерігати тільки руїни стародавньої фортеці. Збереглися тільки дві частини замку, найкраще збереглися стіни та фундамент каплиць.
Хустський замок	1. Огляд руїн та милування краєвидом. Фортифікаційна споруда, що існувала в XI—XVIII століттях у місті Хусті. Збереглися тільки руїни.

Джерело: складено автором

Пересування між самими локаціями та містами здійснюється автобусами, тому ми маємо приділити увагу кілометражу туру, детальна інформація щодо цього знаходиться нижче в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Кілометраж маршруту всього замкового туру Закарпатською областю

Локації	Відстань	Час
Київ – Ужгород	793 км	11 год 38 хв (автобусом)
Готель «Антоніо» - Ужгородськмі замок (в обидві сторони)	4 км	1 год (пішки)
Готель «Антоніо» – Невицький замок (в обидві сторони)	28,8 км	1 год (автобусом)
Готель «Антоніо», Ужгород – замок «Паланок»	40,5 км	40 хв (автобусом)
Замок «Паланок» - Готель «Volero plus»	2,4 км	10 хв (автобусом)
Готель «Volero plus» - замок «Сент-Міклош»	16,8 км	30 хв (автобусом)
Замок «Сент-міклош» - палац графів Шенборнів	6,1 км	10 хв (автобусом)
Палац графів Шенборнів – готель «Volero plus»	20,9 км	24 хв (автобусом)
Готель «Volero plus» - Виноградівський замок	58,9 км	1 год (автобусом)
Виноградівський замок – готель «Карпати», Хуст	25,1 км	30 хв (автобусом)
Готель «Карпати» - Хустський замок (в обидві сторони)	5 км	20 хв (автобусом)
Хуст - Ужгород	107 км	1 год 49 хв (автобусом)
Ужгород - Київ	793 км	11 год 38 хв (автобусом)
Всього	1 901,5 км	

Джерело: складено автором

Розглянувши всі локації та зрозумівши потенціал Закарпатської області до розвитку замкового туризму ми можемо перейти до розробки програми самого туру.

Таблиця 2.5

Програма замкового туру «Замки Закарпаття» Закарпатською областю

<p>День 1 <i>Київ – Ужгород</i></p> <p>9 квітня 06:30 – виїзд автобусу з Києва, автостанція «Київ» (центральний залізничний вокзал). 19:20 – приїзд в Ужгород, автовокзал «Центральний». 19:30 – заселяємося в готель «Антоніо», вечеряємо та лягаємо спати.</p>
<p>День 2 <i>Ужгородський замок</i></p> <p>10 квітня 09:00 – підйом. 09:00-11:00 – сніданок та підготовка до екскурсії. 11:00-11:30 – прогулянка по місту по дорозі до Ужгородського замку. 11:30-14:00 – екскурсія по Ужгородському замку. 14:00-15:00 – вільний час туристів, пропонуємо обід в кафе-музеї «Під замком». 15:00-17:00 – прогулянка по музею «Народної архітектури та побуту» під відкритим небом. 17:00 – вільний час, повернення в готель, вечеря та ночівля.</p>
<p>День 3 <i>Невицький замок</i></p> <p>11 квітня 09:00-11:00 – підйом, сніданок та підготовка до екскурсії. 11:00-12:00 – збір групи біля готелю, трансфер до Невицького замку. 12:00-14:00 – початок екскурсії по замку. 14:00-14:30 – завершення екскурсії, вільний час для туристів. 14:30-17:00 – повернення до автобусу, зупинка на обід в ресторані «Шпайз». Також туристи мають змогу прогулятися по території ресторану, спостерігати краєвид навколо і погодувати овечок, які доглядаються власниками ресторану. 17:00-17:30 – повернення в готель. Вільний час туристів.</p>
<p>День 4 <i>Замок «Паланок»</i></p> <p>12 квітня 09:00-11:00 – підйом, сніданок та підготовка до виселення. 11:00-12:00 – виселення з готелю. Відправка автобусу до Мукачево в замок «Паланок». 12:00-14:00 – прибуття до замку, екскурсія. 14:00-15:00 – заселення в готель «Volero plus». 15:00-16:00 – обід в ресторані при готелі. 16:00 – вільний час туристів.</p>

Продовження таблиці 2.5

<p>День 5 <i>Замок «Сент-Міклош» та палац Шенборнів</i></p> <p>13 квітня 09:00-11:00 – підйом, сніданок та підготовка до екскурсії. 11:00-12:00 – збір групи біля готелю, відправка автобусу до замку «Сент-Міклош». 12:00-14:00 – екскурсія по замку. 14:00-14:30 – завершення екскурсії, вільний час для туристів. 14:30-15:00 – відправка автобусу до палацу графів Шенборнів. 15:00-16:00 – прибуття до палацу, туристи мають можливість перед екскурсією провести час та пообідати в кафе «Beregvar», що розташоване в палаці. 16:00-18:00 – проведення екскурсії. 18:00-18:30 – вільний час туристів. 18:30-19:00 – збір групи та повернення в готель. 19:00 – вечеря та ночівля.</p>
<p>День 6 <i>Виноградівський замок</i></p> <p>14 квітня 09:00-11:00 – підйом, сніданок та підготовка до виселення. 11:00-12:00 – виселення з готелю. Відправка автобусу до Виноградівського замку. 12:00-14:00 – прибуття до замку, екскурсія. 14:00-15:30 – вільний час туристів, за бажанням можуть пообідати в кафе «Сквер». 15:30-17:00 – прогулянка по парку культури і відпочинку ім. Жігмонда Перені та спостереження палацу Ж. Перені, що зараз слугує відділом освіти. 17:00-18:00 – відправка автобусу в місто Хуст. Заселення в готель «Карпати». Вечеря та ночівля.</p>
<p>День 7 <i>Хустський замок</i></p> <p>15 квітня 07:30-08:30 – підйом та сніданок, підготовка до екскурсії. 08:30-11:30 – на автобусі їдемо до Хустського замку, початок екскурсії. 11:30-12:00 – виселення з готелю. 12:00-14:00 – прогулянка по парку «Хустський замок». 14:00-16:00 – повернення до автобусу та відправка в Ужгород. 16:00-17:30 – поки туристи чекають автобус вони можуть пообідати в кафе «Muffin Espresso&brew bar». 17:30 – відправка на автостанцію. 18:00 – відправка автобусу з Ужгорода до Києва.</p>
<p>День 8 <i>Київ</i></p> <p>16 квітня 06:05 – прибуття в Київ, зупинка «Автосалон Авто-Актив Інфініті» (метро Житомирська).</p>

Джерело: складено автором

Першим і основним містом з якого зазвичай починаються всі тури Закарпаття це Ужгород, де знаходиться Ужгородський замок та поблизу

розташований Невицький замок. Другим місто в маршруті буде місто Мукачево, де туристи відвідають замки «Паланок», «Сент-Міклош» та палац графів Шенборнів. Третє місто Хуст в якому туристи відвідають «Хустський замок», після чого повернуться в Ужгород та відправляться в Київ.

Між екскурсіями по самих замках передбачено екскурсії по місцевих музеях та прогулянки по парках, де туристи зможуть побачити місцеву фауну, архітектурні пам'ятки у вигляді статуй або ж таку будівлю, як палац Ж. Перені, що знаходиться в парку культури та і відпочинку ім. Жігмонда Перені біля Виноградівського замку.

2.2. Заходи та інструменти просування замкового туру на ринку країн ЄС

В сучасних умовах війни просування туристичного продукту на ринку країн ЄС, що відбувається на території України є доволі не легким завданням. Потрібно вміти привабити іноземного туриста так само, як і вітчизняного.

Головним аспектом просування туру є орієнтація на безпеку. Іноземні туристи мають бути впевнені в тому що агресія з боку Росії не зупинила ритм життя в країні та розвиток самого туризму. Крім того, при формуванні та демонстрації туру варто зазначити, що є безпечні території в країні і вони повністю готові для того, щоб приймати як і вітчизняних туристів, так і іноземних.

Більшість готелів, ресторанів, кафе, торгових центрів й інших громадських місць можуть надати сховища при повітряній тривозі. Також по всій території України розташовані пункти незламності, що в свою чергу обладнані всім необхідним для місцевих жителів та й туристів теж. Перебуваючи в такому місці людина має змогу відпочити, знайти психологічну підтримку, зарядити телефон або ж інший електронний гаджет, поїсти, випити кави або ж чаю, зігрітися та поговорити з іншими людьми, що дозволить їй більш соціалізуватися і не панікувати.

Також варто опиратися на цікавість та різноманіття культури України, зацікавити туриста великим вибором замкового ресурсу, історичних пам'яток, парків, мальовничих краєвидів гір Закарпаття, місцями пікантної та в той же час смачної кухні. Потрібно представити їм можливість уявити, яка багата наша культура і через величні мури фортець і палаців показати її незламність та стійкість, яку зараз демонструє народ України на весь світ.

Передусім для створення рекламної кампанії свого тур продукту ми маємо визначити свою цільову аудиторію (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Визначення цільової аудиторії замкового туризму

Цільова аудиторія	Опис
Іноземні туристи, що цікавляться історією та культурою	Люди будь-якої статі, віком від 25 до 45 років, що прагнуть пізнати багату на культурну спадщину Україну. Турист, який має на меті пізнання культури українського народу, величної архітектури замків та фортець, що вистояли до сьогодення часу. Бажаючий насолодитися краєвидами природи та спробувати унікальні страви та напої національної кухні.
Любителі аутентичного відпочинку	Люди від 25 до 40 років, що шукає відпочинок в аутентичних місцях зі збереженою історичною архітектурою та традиційними стравами.
Поціновувачі історії	Туристи від 20 до 40 років, які зацікавлені в дослідженні та вдосконаленні знань щодо історії України та її культурної спадщини. Шукаючі замкові споруди. Які мають свою історичну цінність та збереглися до нашого часу.

Джерело: складено автором

Потрібно надати іноземним туристам можливість на власні очі побачити перспективу та унікальність замкового туризму на території України. В цьому можуть допомогти сучасні технології, а саме ресурс Інтернет, просування туру на різноманітних платформах, месенджерах та додатках (Facebook, Instagram, Telegram, Youtube та TikTok).

Проаналізувавши ринок замкового туризму в Україні, як посередника для реалізації нашого туру ми обираємо туроператора «Відвідай», що

спеціалізується саме по напрямку туризму в Західній Україні. Туроператор є найкращим туристичним оператором України за результатами конкурсу «Ukraine Tourism Awards 2021» та входить в «Асоціацію в'їзних туроператорів України». Також активно веде сторінки в соціальних мережах таких, як Facebook, Instagram, Telegram, Youtube та TikTok. Найбільш популярними серед підписників туроператора на даний момент є Instagram, Facebook та Telegram, отже ми будемо використовувати саме їх в медіа-плані для просування нашого тур продукту. Оператор має власну електронну пошту та займається просуванням власного сайту, який ведуть кількома мовами, а саме українською, польською та англійською.

Таблиця 2.7

Медіа-план для просування продукту замкового туризму по Закарпаттю за допомогою туристичного оператора «Відвідай»

Медіа-носії	Примітки	Формат	Тривалість реклами	Витрати
<i>Інтернет</i>				
Реклама через соціальні мережі	Instagram	Активне ведення сторінки (дописи та відео з подорожей, історії)	1 місяць	-
		Таргетована реклама	1 тиждень	4\$ на добу
	Facebook	Активне ведення сторінки	2 тижні	-
	Telegram	Активне ведення каналу (опитування спільноти, дописи про асортимент подорожей)	1 місяць	-
<i>Зовнішня реклама</i>				
Флаєри		Розповсюдження флаєрів між клієнтами через офіс	1 місяць	200 грн/100 шт
<i>Ретаргентинг клієнтської бази</i>				
Е-mail розсилка		Розсилка через електронну пошту між клієнтами	1 місяць	-
Всього				1 233 грн.

Джерело: складено автором

За даними з таблиці 2.7 ми можемо бачити, який медіа-план буде використовуватися для просування нашого продукту замкового туризму. Всього є три формати проведення медіа-плану: ресурс Інтернет, зовнішня реклама та ретаргетинг клієнтської бази.

Як основний спосіб просування буде використовуватися реклама через соціальні мережі, а саме Instagram, Facebook та Telegram. Зазначені соціальні мережі є доволі популярними на даний момент в суспільстві. Також, як згадувалося раніше, вони є найпопулярнішими за відвідуванням між клієнтами туроператора «Відвідай», якого ми будемо використовувати, як посередника.

Рекламування буде відбуватися у вигляді активного ведення сторінок в Instagram, протягом одного місяця, та Facebook, протягом одного тижня, і активного ведення каналу в Telegram протягом одного місяця. А також проведення таргетованої реклама в Instagram упродовж одного тижня.

Ресурс Інтернет на сьогоднішній день є одним із найзручніших та доступних форматів просування продукту, зазвичай ведення сторінки є безкоштовним, що чудово підходить для продукту з невеликим бюджетом.

Щодо формату рекламування за допомогою зовнішньої реклами, то тут ми будемо використовувати флаєри. А саме їхнє розповсюдження між клієнтами через офіс туроператора «Відвідай». Цим способом інформація будеходити прямо в руки новим та вже постійним клієнтам компанії, вони зможуть побачити насичену картинку, розписані найважливіші та найяскравіші деталі туру, що має привернути увагу та зацікавити туристів. Ціна на створення власного флаєра є доволі прийнятною і вписується в бюджет.

Останнім форматом просування є ретаргетинг клієнтської бази у вигляді e-mail розсилки, що буде здійснюватися через електронну пошту туроператора між клієнтами, які вже користувалися послугами цієї компанії. Розсилка здійснить невеличкий тригер та посяти у думках бажання клієнта скористатися можливістю відвідати цікаві місця запропоновані в турі.

Всього вартість медіа-плану складає 1 233 гривні, що задовольняє можливості нашого бюджету.

2.3. Економічне обґрунтування туру

Калькуляція є дуже важливим елементом складової туру. Розрахунок оплати вартості та можливостей прибутку або витрат, пов'язаних з його організацією, може забезпечити ефективний результат діяльності на ринку. В калькуляцію входять розрахунки по таким витратам, як транспорт, проживання, харчування, екскурсійні послуги тощо (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Калькуляція туру

(на 1 людину)

Послуга	Ціна (євро)	Ціна (гривня)
1. Автобусне перевезення:		
Київ – Ужгород	25,70 євро	1 000 гривень
Ужгород – Київ	33,41 євро	1 300 гривень
2. Розміщення:		
Готель «Антоніо»	115,64 євро	4 500 гривень
Готель «Volero plus»	51,40 євро	2 000 гривень
Готель «Карпати»	45,23 євро	1 760 гривень
3. Екскурсійне обслуговування:		
Оглядова екскурсія Ужгородським замком	1,28 євро	50 гривень
Оглядова екскурсія Невицьким замком	6,42 євро	250 гривень
Оглядова екскурсія замком «Паланок»	2,57 євро	100 гривень
Оглядова екскурсія замком «Сент-Міклош»	безкоштовно	безкоштовно
Оглядова екскурсія палацом Шенборнів	0,51 євро	20 гривень
Оглядова екскурсія Виноградівським замком	2,57 євро	100 гривень
Екскурсія музеєм «Народної архітектури та побуту»	0,90 євро	35 гривень
Прогулянка по парку культури і відпочинку ім. Жігмонда Перені	безкоштовно	безкоштовно
4. Харчування:		
Ресторан «Шпайз»	12,85 євро	500 гривень
5. Оренда мікроавтобусу		
	77,10 євро	3 000 гривень
6. Заробітна плата гіда		
	72,37 євро	2 816 гривень
7. Страхування		
	4,45 євро	180 гривень
Разом прямих витрат	435,15 євро	17 611 гривень
Витрати на просування (10%)	43,52 євро	1 761,1 гривень
Виробнича собівартість	478,67 євро	19 372,1 гривень
Прибуток тур оператора (20%)	95,73 євро	3 874,42 гривень
Податок на прибуток тур оператора (18%)	17,23 євро	697,40 гривень
Податок на додану вартість (ПДВ) (20%)	19,15 євро	774,88 гривень

Продовження таблиці 2.8

Послуга	Ціна (євро)	Ціна (гривня)
Загальна вартість туру на 1 особу	610,78 євро	24 719 гривень
Вартість туру для групи туристів на 8 осіб	4 886,26 євро	197 752 гривні

Джерело: складено автором

Важливим є також розрахування продуктової програми туру, щоб зрозуміти наскільки наш продукт буде успішним на ринку туристичного бізнесу (табл. 2.9 та 2.10).

Таблиця 2.9

Продуктова програма (у кількості обслугованих туристів) замкового туру Закарпаттям

Тури	Місяці												Всього
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Замковий тур Закарпаттям	8	5	7	5	6	8	8	6	7	7	6	6	79

Джерело: складено автором

Таблиця 2.10

Продуктова програма (у вартісному вимірі)

Місяць	Обсяги реалізації (грн.)
1. Січень	197 752
2. Лютий	123 595
3. Березень	173 033
4. Квітень	123 595
5. Травень	148 314
6. Червень	197 752
7. Липень	197 752
8. Серпень	148 314
9. Вересень	173 033

Продовження таблиці 2.10

Місяць	Обсяги реалізації (грн.)
10. Жовтень	173 033
11. Листопад	148 314
12. Грудень	148 314
Всього	1 952 801

Джерело: складено автором

Завдяки вище наведеним розрахункам ми можемо бачити, що кількість туристів, яких ми здатні обслужити це 79 людей, а завдяки різноманітному та комфортному клімату Закарпатської області кожен з місяців року має свої принади для відпочинку, найбільша відвідуваність області припадає на січень, червень та липень. Такі місяці, як березень, вересень та жовтень теж приваблюють туристів.

Наступним етапом буде формування плану доходів та витрат нашого туристичного продукту та визначення його економічної ефективності на ринку туристичного бізнесу завдяки розрахункам, які ми вже провели.

Таблиця 2.11

**Зведений план доходів та витрат замкового туру Закарпаттям в
межах року**

Показники	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	За рік
1. Дохід	197 752	123 595	173 033	123 595	148 314	197 752	197 752	148 314	173 033	173 033	148 314	148 314	1 952 801
2. Чистий дохід	164 793	102 996	144 194	102 996	123 595	164 793	164 793	123 595	144 194	144 194	123 595	123 595	1 627 333
3. Витрати	154 977	96 860	135 605	96 860	116 233	154 977	154 977	116 233	135 605	135 605	116 233	116 233	1 530 398
4. Прибуток до оподаткування	9 860	6 132	8 589	6 132	7 362	9 860	9 860	7 362	8 589	8 589	7 362	7 362	97 059

Продовження таблиці 2.11

Показники	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	За рік
5. Податок на прибуток	1 775	1 104	1 154	1 104	1 325	1 775	1 775	325	545	1 545	1 325	1 325	17 471
6. Чистий прибуток	8 085	5 028	7 043	5 028	6 037	8 085	8 085	6 037	7 043	7 043	6 037	6 037	79 588

Джерело: складено автором

З розрахованих вище даних ми можемо бачити, що замковий тур Закарпатською областю в 2023 році матиме дохід у вигляді 1 952 801 грн., витрати складатимуть 1 530 398 грн., а чистий прибуток – 79 588 грн..

Також з даної інформації можемо розрахувати рентабельність туристичного продукту:

$$\text{Рентабельність} = 79\,588 / 1\,627\,333 * 100\% = 4,89\%$$

Як результат з усієї проведеної роботи та розрахунків ми бачимо, що наш туристичний продукт може бути доволі цікавим для туристів та має шанс бути представлений на ринку, хоч ми маємо і невеликий відсоток рентабельності.

Завдяки продажу та організації туру більше ніж раз на місяць ми можемо підвищити рентабельність, зробити наш продукт популярним, цікавим та доступним.

Висновки до розділу 2

В другому розділі ми приділили увагу розробленню маршруту та програми туру, визначили заходи та інструменти просування замкового туру на ринку країн ЄС, а також розраховали економічне обґрунтування нашого туру Закарпатською областю.

Отже, в першому пункті другого розділу робота була присвячена розробленню маршруту та програми туру. Було визначено основні нюанси формування туристичної поїздки в сучасних умовах, з'явилася необхідність забезпечити відповідний рівень безпеки туристів під час військового стану, надати їм більш комфортні умови під час подорожі, щоб вони, на скільки це можливо, не відчували загрозу своєму життю. Також було розглянуто основні передумови для розробки замкового туру територією Закарпатської області (табл. 2.1), далі ж визначили основні локації подорожі, більш широкий опис яких міститься в додатку А. Розрахували кілометраж всього туру та на завершення склали саму програму (табл. 2.5), прописали з якого міста буде розпочинатися тур, зазначили вид транспорту за допомогою якого буде відбуватися пересування, а саме автобус, визначили порядок відвідування локацій та ще можливі екскурсії, також визначили місця проживання та харчування.

Другий пункт був присвячений визначенню заходів та інструментів просування замкового туру на ринку країн ЄС, в результаті чого визначили, що зацікавлення іноземного туриста та вітчизняного є не легким завданням на сьогоднішній день. Внутрішні туристи на власні очі бачать, що відбувається в середині країни та можуть власноруч зрозуміти, що життя йде далі, а розвиток туризму разом з ним. Щодо іноземних туристів, то тут ми визначили, що головним аспектом просування туру закордон є орієнтація на безпеку в місці проведення туру, тобто Закарпатської області, багато соціальних місць оснащені бомбосховищами, пунктами незламності та всім необхідним для безпеки не тільки громадян, а й туристів. Також було визначено нашу цільову аудиторію, а саме іноземних туристів, що цікавляться історією та культурою, любителів аутентичного відпочинку та поціновувачів історії. Проаналізувавши ринок замкового туризму України ми обрали туроператора «Відвідай», як посередника для реалізації нашого туру, що спеціалізується саме по напрямку туризму в Західній Україні. Останнім кроком в пункті два було створення медіа-плану для просування нашого замкового туру через посередника

туроператора «Відвідай». Основними форматами рекламування ми обрали ресурс Інтернет, зовнішню рекламу та ретаргетинг клієнтської бази, а саме рекламу через соціальні мережі (Instagram, Facebook та Telegram), розповсюдження флаєрів через офіс туроператора та e-mail розсилку між клієнтами.

В пункті номер три ми розрахували економічне обґрунтування нашого туру Закарпатською областю. Перш за все було розраховано калькуляцію туру на одну особу (табл.2.8), також склали продуктову програму та сформували зведений план доходів та витрат туру в межах року (табл.2.11). Як висновок можна сказати, що за даними таблиці 2.11. «Зведений план доходів та витрат замкового туру Закарпаттям в межах року» наш тур в 2023 році матиме дохід у вигляді 1 952 801 грн., витрати складатимуть 1 530 398 грн., а чистий прибуток – 79 588 грн.. Розрахунок рентабельності в свою чергу ж складає 4,89%.

З урахуванням всіх розрахунків можна сказати, що наш тур завдяки правильному та грамотному просуванню, організації більше ніж раз в місяць матиме позитивні результати та зможе принести хороший дохід.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Як загальний висновок, який вплив при розробці продукту замкового туризму Закарпатської області та його просування на ринку країн ЄС можна сказати, що ринок замкового туризму в Україні новий та не дуже розвинутий, державі варто надавати більше уваги архітектурі замкового походження, звісно замки, які належать конкретним органам або ж фізичним власникам в більш хорошому стані, добре функціонують та приваблюють туристів, як з України так і закордону.

Ресурсів формування замкового туризму саме в Закарпатській області багато, тут знаходиться більше ніж 12 замків, приблизно 6 з яких в чудовому стані, а інші ж залишають нам спостерігати за їхніми руїнами, які діляться на більш збережені, наприклад, можуть бути відсутні дах та більша частина будівлі, але бути неушкодженими підлога, мури з вікнами та вежі, що розташовувалися по бокам ще не зруйнованого замку.

Як доглядати за історичною архітектурою варто було б вчитися на досвіді країн Європи, який показує, що державна монополія володіння замками та палацами є неефективною, набагато краще, коли такого виду будівлі належать конкретній сім'ї, можливо компанії готелів або ресторанів. Більшість замків закордоном використовуються саме в готельній сфері, тут вони приносять найбільше прибутку та зацікавлення в туристів, реалізація такого напрямку використання фортифікаційних споруд була б доволі успішною та цікавою на території України.

Але на даному етапі, не дуже розвинутого замкового туризму, також можна використати це для успішного продажу туру замками по Закарпатській області, новий та не заїлий продукт буде приваблювати туристів, що дасть можливість як і заробити, так і просувати цікаві тури разом із поширенням культури та історії нашого народу. Є можливість показати, що Закарпаття це не тільки лижний відпочинок, а і нагода познайомитися з історичною архітектурою, яка збережена і до сьогоднішнього дня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР : станом на 1 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.01.2023).
2. Про Програму розвитку туризму і курортів у Закарпатській області на 2021 – 2023 роки: Розпорядж. від 24.11.2020 р. № 690. URL: https://oda.carpathia.gov.ua/sites/default/files/upload/201124_0690.pdf (дата звернення: 20.01.2023).
3. Методичні вказівки для розробки туристичних продуктів (за видами) / І. Кучинська та ін. 2012. URL: <https://studfile.net/preview/9081993/page:10/>.
4. Каднічанський Д. А., Завадовський Т. Б., Каднічанська М. Я. Стан та перспективи розвитку замкового туризму у Львівській області. 2018. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/Neohrafiia-ta-turyzm-2018-43.pdf>.
5. Колесник С. Замковий туризм Закарпаття. 2017. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/20962/1/165-166.pdf>.
6. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2007. 433 с. URL: <https://spadok.org.ua/books/Rutynskyy-M.-Y.-Zamkovyy-turyzm-v-Ukraini-book.pdf>.
7. Пелейтух М. Замки Закарпаття та їх використання в туристичній галузі регіону. Тернопіль, 2017. 48 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34453/1/%D0%9F%D0%BB%D0%B5%D0%B9%D1%82%D1%83%D1%85%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%8F%D0%BD%D0%B0.pdf>.
8. Боржавський замок. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BE%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BA (дата звернення: 20.01.2023).

9. Види та форми туризму: Все про туризм: туристична бібліотека.
URL: https://tourlib.net/books_ukr/grabovsky11.htm.

10. Виноградівський замок. Вікіпедія. URL:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BA (дата звернення: 20.01.2023).

11. Десять найкрасивіших замків Європи. 2020. URL:
<https://www.unian.ua/tourism/news/10898654-10-naykrasivishih-zamkiv-yevropi.html>.

12. Довжанський замок. Вікіпедія. URL:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%BE%D0%B2%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BA (дата звернення: 20.01.2023).

13. Замковий туризм – одна з перспективних пропозицій у туристичній галузі. Все про туризм: туристична бібліотека. URL:
https://tourlib.net/statti_ukr/gaba3.htm.

14. Замок Нялаб. Вікіпедія. URL:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BA_%D0%9D%D1%8F%D0%BB%D0%B0%D0%B1 (дата звернення: 20.01.2023).

15. Замок Паланок. Вікіпедія. URL:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BA_%D0%9F%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BA (дата звернення: 20.01.2023).

16. Квасівський замок. Вікіпедія. URL:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B2%D0%B0%D1%81%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BA (дата звернення: 20.01.2023).

17. Класифікація оборонних споруд. Законодавство України про охорону культурної спадщини. Pidru4niki. URL:

https://pidru4niki.com/1980051241941/turizm/klasifikatsiya_oboronnih_sporud_zako_nodavstvo_ukrayini_pro_ohoronu_kulturnoyi_spadschini.

18. Напрями розвитку замкового туризму в Україні: Все про туризм: туристична бібліотека. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/stecyshyn.htm.

19. Невицький Замок. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BA (дата звернення: 20.01.2023).

20. Палац графів Шенборнів. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%86_%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D0%B2_%D0%A8%D0%B5%D0%BD%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BD%D1%96%D0%B2 (дата звернення: 20.01.2023).

21. Палац Перені (Виноградів). Вікіпедія. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%86_%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%96_\(%D0%92%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%B2\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%86_%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%96_(%D0%92%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%B2)) (дата звернення: 20.01.2023).

22. Перспектива відродження замків України. Все про туризм: туристична бібліотека. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/oryschenko.htm.

23. Романенчук А. Замки закарпаття. 2011. URL: <https://zakarpattya.gov.ua/zakarpattya/infrastruktura/zamky-zakarpattya/> (дата звернення: 20.01.2023).

24. Середнянський замок. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BA (дата звернення: 20.01.2023).

25. Туроператор "Відвідай". URL: <https://vidviday.ua/blog/top-10-zamkiv-zakarpattya/>.

26. Ужгородський замок. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%B6%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BA (дата звернення: 20.01.2023).

27. Хустський замок. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D1%83%D1%81%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BA (дата звернення: 20.01.2023).

28. Чинадіївський замок. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D1%96%D1%97%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BA (дата звернення: 20.01.2023).

29. European countries with the highest number of inbound tourist arrivals 2019-2021. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/261729/countries-in-europe-ranked-by-international-tourist-arrivals/>.

30. Inbound tourists' activities in Czechia 2022. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/1351406/czechia-activities-of-inbound-tourists/>.

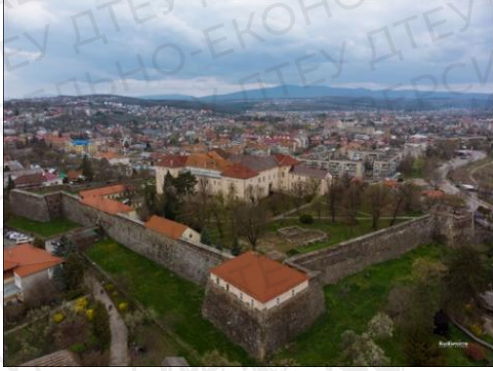

31. Leading paid visitor attractions in Wales 2019-2021. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/508894/visits-paid-tourist-attractions-wales/>.

32. Number of arrivals in tourist accommodation in the EU 2010-2020. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/412892/number-of-arrivals-spent-in-short-stay-accommodation-in-the-eu/>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Розширена характеристика локацій замкового туру «Замки Закарпаття»

Об'єкт	Характеристика
<p data-bbox="268 450 536 479">Ужгородський замок</p> 	<p data-bbox="922 450 1238 479">1. Експерсія спорудою.</p> <p data-bbox="831 495 1481 730">Ужгородський Замок – один з головних архітектурних споруд у місті Ужгород. Це найдревніша і найцінніша історико-архітектурна будовля міста. За час свого існування фортеця зазнавала численних реконструкцій.</p>
<p data-bbox="268 882 491 911">Невицький замок</p> 	<p data-bbox="922 882 1238 911">2. Експерсія спорудою.</p> <p data-bbox="831 927 1481 1061">Замок біля села Кам'яниця Ужгородського району Закарпатської області, пам'ятка архітектури національного значення.</p>
<p data-bbox="268 1314 491 1344">Замок «Паланок»</p> 	<p data-bbox="922 1314 1238 1344">3. Експерсія спорудою.</p> <p data-bbox="831 1359 1481 1494">Замок у закарпатському місті Мукачево. Унікальний зразок середньовічної фортифікаційної архітектури.</p>
<p data-bbox="268 1727 555 1756">Замок «Сент-Міклош»</p> 	<p data-bbox="922 1727 1238 1756">4. Експерсія спорудою.</p> <p data-bbox="831 1771 1481 1906">Пам'ятка архітектури XIV—XIX століть. Розташований у смт Чинадійово, що поблизу міста Мукачево Закарпатської області.</p>

Продовження таблиці

Об'єкт	Характеристика
<p data-bbox="260 293 576 322">Палац графів Шенборнів</p> 	<p data-bbox="970 293 1283 322">1. Експерсія споруду.</p> <p data-bbox="874 338 1522 524">Колишня резиденція та мисливський будинок графів Шенборнів, пам'ятка архітектури національного значення. Розташований у селі Карпати.</p>
<p data-bbox="260 710 557 739">Виноградівський замок</p> 	<p data-bbox="970 710 1522 792">2. Огляд руїн та милування краєвидом, що відкривається з гори.</p> <p data-bbox="874 808 1522 1093">Розташований на східній околиці міста Виногорова, біля підніжжя Чорної Гори. На сьогоднішній день ми маємо змогу спостерігати тільки руїни стародавньої фортеці. Збереглися тільки дві частини замку, найкраще збереглися стіни та фундамент каплиць.</p>
<p data-bbox="260 1162 477 1191">Хустський замок</p> 	<p data-bbox="970 1162 1481 1191">3. Огляд руїн та милування краєвидом.</p> <p data-bbox="874 1209 1522 1292">Фортифікаційна споруда, що існувала в XI—XVIII століттях у місті Хусті. Збереглися тільки руїни.</p>

Джерело: складено автором

Додаток Б

Квитки на автобус:

Київ – Ужгород: 9 квітня.

Busfor рекомендує Без роздрукування

06:30 9 квіт. 12 год. 50 хв в дорозі **19:20** 9 квіт.

Київ
Автостанція Київ (центральний залізничний вокзал), метро Вокзальна; вулиця Симона...

Ужгород
Автовокзал "Центральний", вулиця Станційна; будинок 2

1000 грн **Обрати**
10+ місць

[Згорнути подробиці](#) Перевізник: Павлюк Л.В. Автобус: Далекого сполучення

Маршрут **Перевізник** **Автобус** **Умови**

Рейс № 630-Київ АС (Зал. вок.)-Чоп Приміський ЗВ, за маршрутом Київ – Ужгородна 09 квітня 2023 року о 06:30
Тип рейсу: Регулярний
Виїзд та прибуття за місцевим часом

06:30 9 квіт. **Київ**
Автостанція Київ (центральний залізничний вокзал), метро Вокзальна; вулиця Симона Петлюри; будинок 32

19:20 9 квіт. **Ужгород**
Автовокзал "Центральний", вулиця Станційна; будинок 2

Перевізник **Умови**
Перевізник: Павлюк Л.В.
Автобус: Далекого сполучення

Ужгород – Київ: 15 квітня.

Busfor рекомендує Без роздрукування

18:00 15 квіт. 12 год. 15 хв в дорозі **06:15** 16 квіт.

Ужгород
Автовокзал "Центральний", вулиця Станційна; будинок 2

Київ
Зупинка "Автосалон Авто-Актив Інфініті", метро Житомирська; проспект Перемоги; будинок 134

1300 грн **Обрати**
10+ місць

[Згорнути подробиці](#) Перевізник: Павлюк Л.В. Автобус: Далекого сполучення

Маршрут **Перевізник** **Автобус** **Умови**

Рейс № 1805-Ужгород АС-1-Київ АС (Зал. вок.), за маршрутом Ужгород – Київна 15 квітня 2023 року о 18:00
Тип рейсу: Регулярний
Виїзд та прибуття за місцевим часом

18:00 15 квіт. **Ужгород**
Автовокзал "Центральний", вулиця Станційна; будинок 2

06:15 16 квіт. **Київ**
Зупинка "Автосалон Авто-Актив Інфініті", метро Житомирська; проспект Перемоги; будинок 134

Перевізник **Умови**
Перевізник: Павлюк Л.В.
Автобус: Далекого сполучення

Додаток В

Сторінка туроператора «Відвідай» в Instagram

The screenshot shows the Instagram profile for 'vidviday'. At the top, the profile name 'vidviday' is displayed with buttons for 'Стежити' (Follow) and 'Повідомлення' (Messages). Below this, statistics are shown: '3 434 дописів' (3,434 posts), 'Читачі: 13,8 тис.' (13,800 followers), and 'Стежити: 23' (23 accounts followed). The bio includes: 'Туроператор Відвідай | Файні тури Україною', 'Туристична компанія', 'ua Частину прибутку донатимо ЗСУ', '🏆 Найкращий туроператор України 2020 та 2021', '📄 350 турів та екскурсій', and '👉 Більше турів на сайті vidviday.ua'. A row of seven category icons is shown: 'Відгуки' (Reviews), 'Новорічні ту...' (New Year tours), 'Поділля' (Podillia), 'Закарпаття' (Zakarpattia), 'Львівщина' (Lviv region), 'Карпати' (Carpathians), and 'Нагороди' (Awards). Below the categories are three post thumbnails: 'ТУРИ ТИЖНЯ' (Tours of the week) showing a group of people in a forest, a photo of the 'Відвідай' office building, and 'КУРСИ КЕРІВНИКІВ ТУРИСТИЧНИХ ГРУП Україна та закордон' (Courses for tour group leaders in Ukraine and abroad) with checkmarks for 'ІДЕАЛІ ПОДРОЖІ' (Ideal travel) and 'ГАРАНТОВАНИ ДОХІД' (Guaranteed income).

SCIENTIA DIFFICILIS SED FRUCTUOSA